

הלוקה עובר חמורו

פרק ראשון בכורות

פ.

עין משפט
נר מצוה

לֹא אֶמְצֵא מִיָּמַי מָה־לִּי בְּכֹרִים
הֵלֵךְ יָטָה כְּמִנְיָן עֲשִׂין קָמֵד
טוֹשֵׁעַ יִדְּ סִימָן שָׂכָא סַעֲיָף
יָגֵ:

לֹא ב' מִיָּמַי שֶׁס הֵלֵךְ כ' כְּמִנְיָן
שֶׁס טוֹשֵׁעַ שֶׁס סַעֲיָף יִדְּ:
לֵךְ ג' מִיָּמַי שֶׁס הֵלֵךְ כָּא
טוֹשֵׁעַ שֶׁס סַעֲיָף טוֹ:

תורה אור השלם

1. וּפְטַר חֲמוֹד תַּפְּדָה בָּשָׂה
וְאֵם לֹא תַפְּדָה וְעֶרְפָּתוֹ כֹּל
בְּכוֹר בְּנֵי תַפְּדָה וְלֹא יֵרָאוּ
פְּנֵי רִיקָם: שְׁמוֹת לֹד כ
2. וְהֶעֱבַרְתָּ כֹל פֶּטֶר רְחֵם
לַיִי וְכֹל פֶּטֶר שֹׁגֵר בְּהֶמָּה
אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזֹּכְרִים
לַיִי: שְׁמוֹת יֵג יב

מוסף רע"י

פודה בו. נשה, פעמים
הרבה. שאס חזר וקנאו מן
הכסן לאחר שנתנו לו, חזר
ופודה צו פטר חמור אחר
(לעיל ד:).

שיטה מקובצת

[illegible]

ב' ב'ע'י. פ"ה מי אוקיינוס י"ז שזולעות כל מימות שבעולם ופולטות אותן דרך תהום דכתיב והים אינו מלא וקשה בדמיון קאמר שדניהו צמיגה ^ט שם כלי ושוב היאך יורדין לתהום ואי ^י נפרש גומא או חרץ ניחא ויחא מי צליעי שם מקום מדאמר ^ז שם צליעי אית ציה תלתא זלמי חד מטי יד' אריסיה חד אליציה בתרא דכולהו מחוי צידיה לתאוריה: **באן** תנא א"ר ר'ימיה דר"א בר' יובי הגב"ל. פ"ה מלן תנא יצא ^{יח} דאמרין שילדה שני זכרים אינו נותן אלא חד טלה לכהן וקשה לפי ^{יט} דהכא אפי' ר"י הגלילי מודה מדלא קמני צמתניתין וינא שני ראשון כחאד דקמני צפרק שני (לקמן פ.) וכיון דלא ראשון שינא צבת אחת מספק לא אמרי' צבת אחת ינא אפי' לר"י הגלילי דלא שינא וצריך ^{יג} לפרש דניהי דמספק מודה ר' יוסי הגלילי דאין נותן לכהן אלא חד טלה מ"מ צפק מועט טוב להחמיר בדבר ולהפריש טלה ^{יד} שני לעצמו:

או שני זכרים ושתי
ים יאחת ביכרה ואחת
זכרים נותן טלה אחד
ש טלה אחד לעצמו
ידה בשה מן הכבשים
דול וקטן תמים ובעל
ים הרבה נכנס לדיר
נהנין בו: גמ' מאן
לא כרבי יוסי הגלילי
האמר אפשר לצמצם
מא רבי יוסי הגלילי
הזכרים לה' וליוגמר
הזכרים איכא דאמרי
הגלילי דאי רבי יוסי
עצמצם אמר אביי אפי'
י שאני התם דכתיב
לה' ירמיה דלא מוקי
היינו דלא קתני ויצאו
לא לאביי ליתני ויצאו
ועוד תניא חמורו
זני זכרים ויצאו שני
י הגלילי אומר שניהן
לה' והא כי כתיב האי
דכתיב אלא משום
יובתא דאביי תיובתא
ורבנן

חֲלִינָה וּמָה קָשָׁה וְהָאֵל יֵשׁוּ (פִּרְקִין) [פִּרְשִׁית] דְּלֹא אָמַר כֹּל שְׂאִי [כו']
בְּצַח אַחַת כו' אֲלֵא בְּדָבָר הַתְּלוּי בְּדָבָר וְיֵשׁוּ דִּהֵפֵי הָיִי דִּלֵּא לְנִמְנָם
וְהֵכִי נִיחָא לְרַבָּן שְׁאִין שְׁמִיחָן קְדוּשִׁין מִטַּעַם הַזִּכְרִים כִּמוּ לְרַבִּי יוֹסִי
הַגָּלִילִי דְּלֹא אִפְשָׁר לוֹ לִמְדֵּירָא לְהוֹ הַזִּכְרִים כִּיּוֹן בְּקִדְרִינָא לֵבֵי אִי אִפְשָׁר
מִכָּל מִקּוֹם לִיְהוִי חֲלִינָה: **וְזָכַר** וּנְקִבָה מִפְּרִישׁ מִדָּה לֵאמֹר עֲצֻמוֹ. וא"ת
לְר' יוֹסִי הַגָּלִילִי לֵאמֹר דְּלֹא אִפְשָׁר לְנִמְנָם שֶׁ יֵאָחַז שְׁמֵיהֶם בְּצַח אַחַת אִין
הַזִּכָּר קְדוֹשׁ ט לִפִּי מִהֶם שְׂפִי לְעִיל לֵאמֹר נִקְבָּה חוֹלָצָה וְעוֹד מִנֵּן לִקְמֵן בִּפְיִי
שֵׁי (דף פ:) זָכַר וּנְקִבָה אִין לִכְתֹּב כְּלוֹם מִשְׁמַע דְּקֵאִי אֵינֶלֶּא ב' רִאשִׁיחָן
כְּאַחַת דְּרִישָׁא שֶׁנִּקְבָּה מִבְּטֻלַּת בְּכוֹרֹת זָכַר שְׁגֵם הֵיִל לֵאמֹר פְּטִירָה בְּכוֹרֹת
רַחֵם וְא"כ סִמּוֹן מִיַּעוּט בְּצַח אַחַת לִמְחָלָה נִדְּקִבּוֹת קוֹדְמוֹת וְהוּא לְהוֹ
זָכְרִים קוֹדְמִים מִיַּעוּטֹא וְי"ל ט כַּדְפִּירָךְ לְעִיל לֵאמֹר בְּסִפְקָא מוֹעֵט הַחֲמִירוּ
לְהַפְרִישׁ טַלָּה לְעֻמּוֹ: **שְׁלָחַי** חֲמוּרֵיו שְׂאֵא בְּכִרְוֹ וַיֵּצְאוּ שְׁנֵי וְכִרְוֵי וְחֹתֵן
שְׁנֵי שְׂאֵיִם לְבָחָן. הֵכִי נִיחָא לְדִסְפִּירָךְ לֵאשְׁמֹעִינֵן (אִין פּוֹדֵה וְחֹתֵן
וּפּוֹדֵה כֹּל זִמְנָן שְׁלָא יִתֵּן לֵיד כֵּהָן לְכַדְפִּירָךְ לְעִיל בְּפִירָקָא (דף ט:) אֲלֵל
לִקְמֵן פ"ב דְּקִתְמִי כִי הָאִי גִוּוֹנָא גְבִי בְּכוֹרֹת בְּהֵמָה טַהוֹרָה לֵיכָא
לְמִימַר הֵכִי י"ל ט קַמ"ל לֹא תִלְיִין לְהַעֲמִיד הַמִּמּוֹן בְּחֻזַּק צַעֲלִים
שֶׁאַחַת טַעֲמָה וְנִמּוֹת הוֹוֵלד וְאַחַת יֵלֶדֶה שְׁנֵי זָכְרִים וּמִיּוֹה לִקְמֵן פִּרְקָא
יִודַעַם בְּעֻמָּה מַה שִׁילְדָה וְי"ל אֲבָז דַּתְנִייה הֵכִי תִנְיִיה הֵכִי תִמָּס א"כ
י זָכַר וּנְקִבָה ט נִתָּן אַחַד לִכְתֹּב דְּלֹא יִכְרִיבָא כֻּלָּל:
זֹה מִסְפָּק לְעֻמּוֹ וְכֵן מוֹחֵה לִקְמֵן פִּרְקָא שֵׁי (דף ט:) דְּגִבִּי שְׁנֵי זָכְרִים
וְהוּא עַל שְׁמֵיהֶם וְכֵן פ"י לֵאמֹר בְּקוֹטְרִים מִפְּרִישׁ עוֹד טַלָּה וְהוּא לְעֻמּוֹ:
לִאֲפֻקוּי

לְבִי בָלִיעִי: מִיִּם שֶׁצָּדִיקִימֻס שְׂבֻלָּעִים כָּל מִימּוֹת שֶׁצִּעֻלֹס שׁוֹפְלִין בּוֹ וּמִצִּיֵּאִין אֹתָם עַד תַּהוֹם וּפּוֹלְטוֹת אוֹתָן וְהִינֵנּוּ דְכֻמְבִּי (קֶהֱלֹת ה') וְהִים אֵינֵנו מֵלֵא: מַעֲנִי: מַעֲנִים וּשְׁפִלִים לְפִי שֶׁלֹא הָיוּ בָאֲרֶס: אִיקְשׁוּ. הָעִיזוּ וּדְבְּרוּ קִשׁוֹת י' אֵת הַמֶּלֶךְ כִּשֶׁהֲרִיחוּ רִיחַ אֲרָס כְּסֻדְרִים לֵהִיּוֹת קְרוֹבִים לְאֲרָס: בְּתִיגְדָא. בְּכָלִי. ל"א

בְּתִינֵאֲרָא חֲבִית: דְּשֻׁמְוֹת דְּפִתִּיחָא. שְׁמַטּוּ י"א שְׁכָמָם וְכָלוּ וְאוֹזַל כָּלוּ וְהִלְכוּ לְאֲבָדוֹן: בְּתִנְבָּא: נוֹסַן עֹלֶם אֲחֵד לִכְנֹן. בְּפִדְרִין דְּמִמֶּנָּה נִפְשָׁךְ חַד מִינִיִּיחָא בְּכּוֹר שֶׁפֶטֶר אֵת הָרַחֶם: וְזֵר וּקְנֶה. וְאִין יָדוּעַ אִם י"ז זָכַר תַּחֲלָה

כִּי מִמֵּי לְבִי בָלִיעִי (א)
בָּלִיעִי כִּד אֲתוּ אֹקֻמִּינִי
מַעֲנִי א"ל הִנֵּי לֹא נִינֵנו
עִלְיוּיָהּ אִקְשׁוּ לֵאמֹר
דְּבַעִית עֲבִיד בְּהוּ (ב)

והרי הוא נכזר או נקבה יאִתּהּ
תחלה ואין כאן י" כבוד: **מפריש טלה**
משום ספק ומפסקע עליו קדושת פטר
חמור: והוא **לעִלְמוֹ**. שהוא בעִלְמוֹ
יאלל הטלה ולא יתננו לכהן דכהן הוי
מוֹלֵאִם ממזביר ועליו הלאִיִּים להצִיָּא
עדים שהזכר יאִל תחלה ואִסּוּרָא
ליבאִל דלפִּי פטר חמור גמור שפדא
בשה אין קדושה לא בו ולא בפדיוֹ
דקדמתי במזמיתין ואס מת נהנה
בו אלא גזל הוא דאיבאִת אס אינו
נותן את הטלה לכהן י" דממונאִ הוא
והכאִל ליבאִל גזל דספק הוא: **שני**
חמורים כו' וזר ונקבה נטון טלה
י" לכהן. בשביל הזכר: או שני זכרים
ונקבה. לדחאִל ילדה זכר וחדאִל ילדה
זכר ונקבה: **נטון טלה אחד לכהן**.
דחאִל איבאִת חד זכר ודחאִל בכזר ואִידך
דהוי ספק דשמאִ הנקבה יאִתּהּ
תחלה **מפריש טלה** והוא **לעִלְמוֹ**:
שני זכרים ושני נקבות. ספק הן
דשמאִ כל חד וחד ילדה זכר ונקבה
ושמאִ י" נקבות יאִלּו תחלה הילכך
אין כאן לכהן כלום אלא מפריש
עליהן שני טלחים לאפקועי
אִסּוּרֵיהֶן והן **לעִלְמוֹ**: **אחם ביכרה**
וכו' זכר ונקבה **מפריש טלה** והוא
לעִלְמוֹ. דשמאִ אותה שלא ביכרה
ילדה את הנקבה: **שנאמר ופטר**
חמור תפדה בשה. ארישאִ קאי
כלומר מנאִ לן דפדיוֹן פטר חמור
בשה שנאמר ופטר חמור תפדה
בשה: **זכר ונקבה**. בִּין שֶׁ זכר בִּין י"ו
א נקבה: **ופודה בו פעמים הרבה**.
שֶׁס חזר כֵּן ונתנו לו לִפְדוּמָאִ ויש
לֹא פטרי חמורים יכול לִפְדוּמָאִ: **בו**
יכנס כו'. מפרש גמ' [יחזק]. **גמ'** **מאן**
סנא. דחמורה שלא ביכרה וילדה שני

זכרים לאינו נותן לכהן אלא חד טלה: דלא כר' יוסי הגלילי. דלמירין לקמן צ"ל הלווקח עובר פרתו (דף ק"א). רחל שלם ציכרה וילדה שני זכרים ר' יוסי הגלילי אומר שניהם לכהן דאפשר לנמנע ששייך יא"ו אחד ושניהן בבורות: שאני הכס דכתיב גבי רחל: הוורים לה' דמשמע שנים אבל בפטר חמור דלא כתיב ציה הזכרים א"נ אפשר לנמנע שנים דשייך וליגמר מיניה. צבור צבמה טמאה מצינחא טמורה: הא מילתא רחמנא הוורים. ה"א יתירה משמע וזו אלא חצרת: בשלמא לר' ירמיה דלא מוקי לה כרבי יוסיי. דקמפרש טעמא דמתינתין משום (טעמא) דאי אפשר לנמנע שלא יא' ראש האחד תחלה דהוי פטר רחם היינו דלא קתני צבמתי' יא"ו שני ראשיהן כאחד כי היכי דתני לקמן צפירקין (דף ק"א). גבי מילתיה דרבי יוסי הגלילי דהא לא אפשר: אלא לאבי. דאפשר לנמנע וטעמא משום מיעוט דהזכרים לימני ויא"ו ראשיהן כאחת דשמעיין מיניה רבותא: ועוד פניא. צהדיא דאפי' צבהמה טמאה אמר גמי רבי יוסי שניהן לכהן: בקדושת הגוף. צבהמה טמורה: אלא משום שנאמר הוורים. צצבור צבמה טמורה דשמעיין מיניה דאפשר לנמנע אמר ה"ה לפטר חמור: לימא

יש צבור (דף מה:): קמני כה"ג גבי נשים ליכא למימר הכי שכל אחת
 נישא ליה לפרש כל גוויי ואע"ג דלא זריכי כדק
 שני זברים ונקבה נותן מלא אחד רבבון. לכאורה מפרש טלה
 ונקבה [א] אחד לו ואחד לכהן⁶ (דמוכת) משום דקדושת צבור

[illegible]

מסורת הש"ס

[illegible]

הגהות הב"ח

(א) גמרא כי מטי לבי בלעיי
אית ביה תלתא צלמי וכו'
דליתא בתוספות: (ב) שם
איתיה הנהו מיא: (ג) שם
נמשנה אין כאן לכהן כלום
וכו' וילדו שני כו' ופודה:
(ד) תוס' ד"ה בי בלעיי וכו'
אי הוה מפרש וכו' וימתן
שמו בי בלעיי הס"ד והשאר
שיך לגמרא:

רבינו גרשום

[illegible]